

Völgységi Önkormányzatok Társulása (VÖT)

Bonyhád, Széchenyi tér 12. ☒ 7151 Bonyhád, Pf.: 56

☎ /Fax: 74/500-252; Mobil: 06-20/466-2277

Drótposta: vot7151@gmail.com

Honlap: www.vot.hu

16/4-9/2021

JEGYZŐKÖNYV

Készült: a Völgységi Értéktár Bizottság (VÉB) ülésén.

Helyszín: Városháza. Bonyhád, Széchenyi tér 12. I. emelet 103. sz. iroda

Ideje: 2021. október 26. 14 óra 30 perc

Jelen vannak: a jelenléti ív szerinti bizottsági tagok

dr. Szóts Zoltán: Szeretettel köszönti a jelenléti ív szerint jelen lévő bizottsági tagokat és Sziebert Évát, Váralja Község polgármesterét. Megállapítja, hogy a VÉB 4 bizottsági taggal határozatképes. A napirendi pontokat szavazásra bocsátja, majd megállapítja, hogy azt a bizottság egyhangúlag elfogadta.

Az ülés napirendi pontjai:

- 1) Tájékoztatás a két ülés közötti eseményekről
- 2) Értékek felvétele
  - a) Váraljai Lakodalmas Kuglóf – Agrár-és élelmiszergazdaság – VÉB/87/A
  - b) Váraljai likas kalács – Agrár-és élelmiszergazdaság – VÉB/88/A
  - c) Váraljai tojásírás – Kulturális örökség – VÉB/89/E
  - d) Váraljai Tojásvásár – Kulturális örökség – VÉB/90/E
  - e) Váraljai menyasszonyviselet – Kulturális örökség – VÉB/91/E
  - f) Váraljai gyászviselet – Kulturális örökség – VÉB/92/E
- 3) Egyebek

1. napirendi pont

Tájékoztatás a két ülés közötti eseményekről

dr. Szóts Zoltán: Elmondja, hogy örül, hogy a járványügyi helyzet miatt végre ülést tudnak tartani még a Kérdezi, hogy pontosan mikor volt az utolsó bizottsági ülés.

Szarvas Irén: 2019. december 11-én volt az utolsó ülésük, de azért az értéktárakkal kapcsolatos munka folyt a veszélyhelyzet alatt is. 2020 tavaszán, a járvány első hulláma idején az otthoni munkája idején 27 tájegységi érték feltöltését készítette elő, de ezek még nem véglegesek, ezért még nem kerültek fel a honlapra, még szükséges az anyagok ellenőrzése, véglegesítése.

dr. Szöts Zoltán: Elmondja, hogy részt vettek a Bonyhádi Települési Értéktárral közösen az idei évben zajló megyei vetélkedőn, az Értékhangolón, amelyet a Tolna Megyei Értéktár szervezett. Kultné Ági, Szarvas Irén, ő és még két segítő vett részt. Havonta keresztretjvényt, megyei értékek népszerűsítésére rigmusokat, verseket írtak és értékeket terjesztettek fel. Az eredményről nem kaptak értesítést és a rendezvényen meg nem vettek részt az idei évben.

Jáhn Jánosné: Ebben a vetélkedőben ők is részt vettek, de nem emlékszik, hogy ki nyerte meg.

Sziebert Éva: Ő is részt vett a megyei rendezvényen és volt értékelése a vetélkedőnek, de már nem emlékszik ő sem rá.

Jáhn Jánosné: Az újságban benne volt, azt eltette.

dr. Szöts Zoltán: Tud róla, hogy már február-márciusban bejött a társuláshoz Váraljáról ez a hat felterjesztés és hogy sokat dolgoztak rajta, hogy a jegyzőkönyvek, a felterjesztések is rendben legyenek. Szarvas Irén ki is küldte most a végleges anyagokat. elmondja, hogy ő személy szerint átnézte a hat felterjesztés anyagát. Örül neki és köszöni a munkát, mert így ténylegesen fel tudnak mutatni az idei évben is eredményt.

Szarvas Irén: Tapasztalatai szerint ehhez a munkához minden településen két ember kell, egy olyan elkötelezett ember, mint Jáhn Jánosné Váralján és egy olyan, aki a jogszabályoknak megfelelően adminisztrálni tudja ezt a munkát. Ezzel kapcsolatban elmondja, hogy ez a bizottság egy település képviselő-testületi határozattal létrehozott bizottsága, ugyanolyan, mint egy pénzügyi, humán vagy bármilyen más bizottsága. Így azokon mindig részt kellene vennie egy önkormányzati dolgozónak, aki a jegyzőkönyvezést elvégzi. Neki tisztában kell lennie, hogy milyen jogszabályi előírások mellett kell működtetni ezt a bizottságot.

Sziebert Éva: Kérdezi, hogy ugyanúgy hatszor kell üléseznie egy évben.

Szarvas Irén: Nem, kétszer. 2020. július 1-jétől már nem kell félévente beszámolni a képviselő-testületnek a bizottság munkájáról, hanem elég évente egyszer.

Sziebert Éva: Kérdezi, hogy a nemzeti jogtárba fel kell tölteni a jegyzőkönyvet.

Szarvas Irén: Elméletileg nem írják elő az értéktárakra vonatkozó jogszabályok (tv. és rendelet), az önkormányzati iktatásában viszont szerepelnie kell a mellékletekkel együtt. Azaz jegyzőkönyv, jelenléti ív, meghívó és a felterjesztési adatlapok a mellékletekkel együtt. Az anyag másolatát pedig az ülést követő 30 napon belül be kell küldeni a Tolna Megyei Értéktár számára.

dr. Szóts Zoltán: Ez az adminisztráció az, ami visszariaszthatja az önkormányzatokat. Ez a munka és előírás személyi feltételekhez kötődik. Kéri, hogy menjen körbe ez a hat felterjesztési adatlap, hogy mindenki lássa.

Szarvas Irén: Ha pontosan látni akarjuk, hogyan kell kinéznie az értéktáras munka adminisztrációjának, akkor először is kell egy teljes anyagnak lennie a települési önkormányzat iktatásában, egy másolat, amit a megyei értárnak kell beküldeni. Javasolja az elektronikus értéktáras felvételt és gyűjtést, ebben az esetben kellene a fotómelléletek és esetleges a videólinkek. A VÉB ezért kéri a fotóanyagot digitális jpg-formátumban, a megyei önkormányzat majd elmondja mindenkinek, hogy milyen formátumban van szüksége a melléletekre.

Ami még jó, ha van: egy folyamatosan vezetett összesített lista a felvett értékekről, és egy lista a meghozott határozatokról. A tájegységi értéktárban ezek a listák megtalálhatók, viszont egyebekben nem friss még az értéktáras honlap, mert a jogszabályok változtak és a felterjesztési adatlap is. Igyekszik ezt majd frissíteni.

dr. Szóts Zoltán: Készült egy nagyon szép regionális kiadvány, amely válogatást tartalmaz a három megye értékeiből. A legközelebbi alkalomra igyekszik majd behozni. Kérdezi, hogy van-e kérdés, vélemény, hozzászólás az első napirendi ponthoz. Megállapítja, hogy nincs, majd szavazásra bocsátja a két ülés közötti tájékoztató elfogadását. Megállapítja, hogy azt a bizottsági tagok egyhangúlag, 4 igen szavazattal elfogadták és a következő határozatot hozták:

1/2021. (X.26.) VÉBh.

A Völgyeségi Értéktár Bizottság elfogadta a két ülés közötti tájékoztatót.

Határidő: azonnal

Felelős: dr. Szóts Zoltán

2. napirendi pont Értékek felvétele

dr. Szóts Zoltán: Az első felterjesztett érték a Váraljai Lakodalmas Kuglóf az Agrár- és élelmiszergazdaság kategóriában. Mindenki megkapta az előterjesztést, amely fotómelléklettel, recepttel ellátott anyag.

Kérdezi a tagokat, hogy van -e kérdésük, hozzászólásuk a felterjesztésekhez. Megállapítja, hogy hozzászólás, kérdés nincs, ezért szavazásra bocsátja a határozati javaslatot, a „Váraljai Lakodalmas Kuglóf” felterjesztési javaslatát, majd megállapítja, hogy azt a bizottság egyhangúlag, 4 igennel elfogadta és a következő határozatot hozta:

2/2021. (X.26.) VÉBh.

A Völgységi Értéktár Bizottság döntött a Váraljai Lakodalmas Kuglóf Völgységi Tájegységi Értéktárba történő felvételéről. A felvett érték kódszáma: VÉB/87/A.

Felterjesztő: Jáhn Jánosné

Határidő: azonnal

Felelős: dr. Szóts Zoltán

dr. Szóts Zoltán: A második felterjesztett érték a Váraljai Likaskalács az Agrár-és élelmiszergazdaság kategóriában. Mindenki megkapta az előterjesztést, amely fotómelléklettel, recepttel ellátott anyag.

Jáhn Jánosné: Valamiért pont nem a likaskalácsról készült kép került be az anyagba. A Váraljai likaskalács ugyanolyan, mint az öcsényi, a decsi, csak kicsit kisebb.

Szarvas Irén: Megnézi a neki küldött képanyagot és javítja az előterjesztést, ha nem talál jó fotót, keresni fogja a váraljai teleházat. Szerinte a recepttel sem ártana kiegészíteni az adatlapot. A javítás, kiegészítést követően kiküldi újra mindenkinek, ezzel együtt elfogadásra javasolja.

dr. Szóts Zoltán: Kérdezi a tagokat, hogy van -e kérdésük, hozzászólásuk a felterjesztésekhez. Megállapítja, hogy hozzászólás, kérdés nincs, ezért a javítással és kiegészítéssel együtt szavazásra bocsátja a felterjesztési javaslatot, a „Váraljai Likaskalács” felterjesztési javaslatát, majd megállapítja, hogy azt a bizottság egyhangúlag, 4 igennel elfogadta és a következő határozatot hozta:

3/2021. (X.26.) VÉBh.

A Völgységi Értéktár Bizottság döntött a Váraljai Likaskalács Völgységi Tájegységi Értéktárba történő felvételéről. A felvett érték kódszáma: VÉB/88/A.

Felterjesztő: Jáhn Jánosné

Határidő: azonnal

Felelős: dr. Szóts Zoltán

dr. Szóts Zoltán: A harmadik felterjesztett érték a Váraljai tojásírás a Kulturális örökség kategóriában. Mindenki megkapta az előterjesztést, amely gazdag fotómelléklettel ellátott anyag.

Kérdezi a tagokat, hogy van -e kérdésük, hozzászólásuk a felterjesztésekhez. Megállapítja, hogy hozzászólás, kérdés nincs, ezért a javítással és kiegészítéssel együtt szavazásra bocsátja a felterjesztési javaslatot, a „Váraljai tojásírás” felterjesztési javaslatát, majd megállapítja, hogy azt a bizottság egyhangúlag, 4 igennel elfogadta és a következő határozatot hozta:

4/2021. (X.26.) VÉBh.

A Völgységi Értéktár Bizottság döntött a Váraljai tojásírás Völgységi Tájegységi Értéktárba történő felvételéről. A felvett érték kódszáma: VÉB/89/E.

Felterjesztő: Jáhn Jánosné

Határidő: azonnal

Felelős: dr. Szóts Zoltán

dr. Szóts Zoltán: A negyedik felterjesztett érték a Váraljai Tojásvásár a Kulturális örökség kategóriában. Mindenki megkapta a felterjesztés anyagát.

Kérdezi a tagokat, hogy van -e kérdésük, hozzászólásuk a felterjesztésekhez. Megállapítja, hogy hozzászólás, kérdés nincs, ezért a javítással és kiegészítéssel együtt szavazásra bocsátja a felterjesztési javaslatot, a „Váraljai Tojásvásár” felterjesztési javaslatát, majd megállapítja, hogy azt a bizottság egyhangúlag, 4 igennel elfogadta és a következő határozatot hozta:

5/2021. (X.26.) VÉBh.

A Völgységi Értéktár Bizottság döntött a Váraljai Tojásvásár Völgységi Tájegységi Értéktárba történő felvételéről. A felvett érték kódszáma: VÉB/90/E.

Felterjesztő: Jáhn Jánosné

Határidő: azonnal

Felelős: dr. Szóts Zoltán

dr. Szóts Zoltán: Az ötödik felterjesztett érték a Váraljai menyasszonyviselet a Kulturális örökség kategóriában. Mindenki megkapta ezt az előterjesztést is.

Kérdezi a tagokat, hogy van -e kérdésük, hozzászólásuk a felterjesztésekhez. Megállapítja, hogy hozzászólás, kérdés nincs, ezért a javítással és kiegészítéssel együtt szavazásra bocsátja a felterjesztési javaslatot, a „Váraljai menyasszonyviselet” felterjesztési javaslatát, majd megállapítja, hogy azt a bizottság egyhangúlag, 4 igennel elfogadta és a következő határozatot hozta:

6/2021. (X.26.) VÉBh.

A Völgységi Értéktár Bizottság döntött a Váraljai menyasszonyviselet Völgységi Tájegységi Értéktárba történő felvételéről. A felvett érték kódszáma: VÉB/91/E.

Felterjesztő: Jáhn Jánosné

Határidő: azonnal

Felelős: dr. Szóts Zoltán

dr. Szóts Zoltán: A hatodik felterjesztett érték a Váraljai gyászviselet a Kulturális örökség kategóriában. Mindenki megkapta ezt az előterjesztést is.

Kérdezi a tagokat, hogy van -e kérdésük, hozzászólásuk a felterjesztésekhez. Megállapítja, hogy hozzászólás, kérdés nincs, ezért a javítással és kiegészítéssel

együtt szavazásra bocsátja a felterjesztési javaslatot, a „Váraljai gyászviselet” felterjesztési javaslatát, majd megállapítja, hogy azt a bizottság egyhangúlag, 4 igennel elfogadta és a következő határozatot hozta:

7/2021. (X.26.) VÉBh.

A Völgységi Értéktár Bizottság döntött a Váraljai gyászviselet Völgységi Tájegységi Értéktárba történő felvételéről. A felvett érték kódszáma: VÉB/92/E.

Felterjesztő: Jáhn Jánosné

Határidő: azonnal

Felelős: dr. Szöts Zoltán

dr. Szöts Zoltán: Köszöni szépen. Úgy gondolja, hogy most Váralja a legteljesebb faluja a Völgységi Tájegységi Értéktárnak. Kérdezi, hogy van-e valami, ami esetleg kimaradt.

Jáhn Jánosné: Jelenleg öt további érték előkészítésén dolgoznak. Vasrácsos kapuk, mert a Fő utcán nagyon sok ilyen kapu megmaradt még.

dr. Szöts Zoltán: Kérdezi, hogy ezek a bonyhádi kovácsok munkái-e.

Jáhn Jánosné: Valószínűleg a nagy része a bonyhádi mesterek munkái, mert ugyan öt kovács volt Váralján is, de ők nem csináltak ilyen munkát.

dr. Szöts Zoltán: Nem díszkovácsok voltak.

Jáhn Jánosné: Szabó László népzeneész munkássága, aki váraljai származású. A harmadik a váraljai sváb pacskerok, a Bányamúzeum.

dr. Szöts Zoltán: Kérdezi, hogy a kifosztás előtti állapotot sikerült visszaállítani.

Jáhn Jánosné: Két bányalámpát még nem sikerült beszerezni.

3. napirendi pont

A lebontott Kovács (Tevel) Szt. László katolikus templom VÉB/36/C számon felvett érték átsorolása Kulturális örökség kategóriába: VÉB/36/E

dr. Szöts Zoltán: Eredetileg az épített örökség részeként vette fel a bizottság, de időközben lebontották.

Szarvas Irén: Értesítést a Tolna Megyei Értéktártól, hogy a lebontás miatt törölték a megyei értéktárból ezt a nemzeti értéket. Elmondja, hogy neki személyes, gyerekkori kötődése van a régi romtemplomhoz és mivel itt minden nemzeti érték egy adott

számon kerül felvételre, így csak át kell sorolni és legalább a kulturális örökség részeként az emléket meg lehet őrizni.

dr. Szóts Zoltán: Szerinte is jó megoldás.

Szarvas Irén: Ugyanúgy, mint ahogyan a teveli Kőrösi Csoma Sándor Székely Tanintézet emléke a kulturális örökség részeként került felvételre, úgy ez a templom is az lesz, hogy ne vesszen teljesen feledésbe.

dr. Szóts Zoltán: Kérdezi a tagokat, hogy van -e kérdésük, hozzászólásuk a napirendi ponthoz. Megállapítja, hogy hozzászólás, kérdés nincs, ezért szavazásra bocsátja a korábban a tájegységi értéktárba felvett teveli (Kovácsi) Szt László római katolikus templom Épített környezetből Kulturális örökség kategóriába történő átsorolását. Megállapítja, hogy azt a bizottság egyhangúlag, 4 igennel elfogadta és a következő határozatot hozta:

8/2021. (X.26.) VÉBh.

A Völgységi Értéktár Bizottság döntött a VÉB/36/C számon felvett érték, az azóta lebontott teveli (Kovácsi) Szt. László katolikus templom, Épített környezetből a Kulturális örökség kategóriába történő átsorolásáról. A nemzeti érték új katalóguskódja a tájegységi értéktárban: VÉB/36/E.

4. napirendi pont Egyebek

dr. Szóts Zoltán: A következő találkozás időpontjában kell megegyezniük és az értékek felvételében. A járvány miatt tavasznál előbb nem érdemes tervezni, legyen május.

Szarvas Irén: Jelzi, hogy ez a hónap senkinek sem szokott jó lenni. Ígéri, hogy abban az esetben, ha lesz már felterjesztési anyag és a járványhelyzet is lehetővé teszi, kísérletet tesz a bizottság összehívására. Azt kellene szerinte átbeszélni, hogy legyen felterjesztési anyag. A Bonyhádi Települési Értéktárban és itt a tájegységiben is el kell készülnie Perczel Mór felterjesztésének. Elmondja, hogy ő már antikváriumokból vásárolja fel a forrásanyagot ehhez és elkészíti az anyagot, ha más nem lesz. Ehhez bemutatja dr. Dobos Gyula: Perczelek c. minikönyvét.

dr. Szóts Zoltán: A Bonyhád Lexikon szócikkeit fel lehet használni. Ebből kellene kiindulni, ezt kellene kivonatolni.

Szarvas Irén: Kérdezi, hogy akkor elkészíti-e ezt a felterjesztést, mert ha elvállalja, akkor ő nem áll neki.

dr. Szóts Zoltán: Elvállalja az elkészítését. A Perczel-szócikkeket dr. Dobos Gyula monográfiája alapján Steib György, Soós Csaba és ő készítették a lexikonba.

Szarvas Irén: Nemcsak arra lenne szükség, hogy az élete alapján készüljön a felterjesztés, hanem azt is össze kellene szedni és megfogalmazni, hogy Bonyhádnak ma mit jelent a Perczel-név, a Perczel-szellemiség, hogyan őrzi a város az örökségét.

dr. Szóts Zoltán: Elmondja, hogy készül a második Perczel-kert, a felújított botanikai kert leírása, bemutatása. Az első kert a zománcgyáros Perczel Béla III. kertje. A most felújított és átadott Perczel-kúria kertjének bemutatásához elkészítette már a kastély történetének frissítését is a 20. század második felétől a felújításig. A Perczel-családról is van szócikk, továbbá van még a Perczel utcában egy-két ingatlan, amelyekre nem készült felterjesztési adatlap.

Szarvas Irén: Perczel Béla III. kúriájának parkját, ez a városi könyvtár parkja, a VÉB már felvette, de a most átadott, felújított kúria parkját még nem. A bonyhádi értéktár pedig még nem vette fel egyiket sem.

dr. Szóts Zoltán: Perczel Mórt és a második Perczel-parkot elkészíti a jövő évi ülésre. Ezekhez lesz friss képanyag, mert körülbelül 30-35 növényről készült fotó. A második park kötete a város támogatásában jelenik meg. A vasrácsos kapukat szerinte ki kellene tágítani, mert ezek az egykori bonyhádi kovácműhelyhez kapcsolódnak, és azt mondani, hogy Völgységi kovácsolt kapuk, kerítések.

Szarvas Irén: ez nagyon szépen hangzik, de sajnos minden településen olyan ember, mint Váralján Jáhn Jánosné, aki ezt a gyűjtőmunkát elvégzi.

dr. Szóts Zoltán: A Völgységben mindenütt Závodtól kezdve Bonyhádvarasdig van ilyen kovácsolt kapu.

Sziebert Éva: Egy ilyen kapuért, kerítéséért 800 ezer forintot elkérnek. Megveszik az öreg házakat néhány millióért és csak a kerítést eladják ennyiért.

Szarvas Irén: Ha a településen olyan lenne a helyi szabályozás, akkor nem tehetné meg az új tulajdonos sem. Erre jó példa Závod.

dr. Szóts Zoltán: A pacsker esetében a Bonyhádi Német Önkormányzattal kellene beszélni.

Szarvas Irén: Beszél Köhlné Koch Ilonával, de nem tudja, hogy mikorra készíti el az anyagot.

dr. Szóts Zoltán: A pacsker is olyan, hogy mindenütt van. Ahány falu, annyi féle.

Jáhn Jánosné: Elmondja, hogy ő éppen azért kezdte el a váraljai pacscherek gyűjtését, mert Ilonka másutt már megtette. A váraljai is más egy kicsit. Ez a szépsége.

Szarvas Irén: Az elmúlt hat év értéktáras tapasztalata az, hogy sajnos az egyedi értékek felvételével is adósak, nehezen készülnek el. Az, hogy láncszerűen, egy témára fűzzenek fel településeket, értékeket, mint a gyöngyszemeket nagyon szép lenne, de ki készíti el ezeket azokat az anyagokat, kérdezi. Jelen pillanatban nem látja, hogy ezt meg tudnák oldani, hiszen fontos egyedi értékek felvétel sem teljesült még maradéktalanul.

dr. Szóts Zoltán: A Bonyhád összeköt pályázatban lesz egy fotózás. Talán a Bonyhádi Fotóklubbal kellene összedolgozni és ők lefényképeznék az istállókat, kerítéseket.

Szarvas Irén: Javasolja, hogy a városi értéktárba felveendő értékekről egy lista alapján készítsenek a fotósok 2-2 fotót, de akkor a pályázatban is így kellene együttműködési megállapodást kötni a Fotó Klubbal, hogy az elkészült fotók a városhoz kerüljenek. Szerinte ezt a listát dr. Szóts Zoltánnak kellene a múzeummal közösen összeállítani.

dr. Szóts Zoltán: Az esztergált bonyhádi oszlopok is ilyen értékek.

Sziebert Éva: Azokat is eladják.

Szarvas Irén: Javasolja Váralja polgármesterének, hogy keresse meg a závodi Szász Gábort. Szerinte nagyon sokat tudna segíteni a helyi építészeti értékek megőrzésének módjában, hogyan csinálták ezt Závodon. Ők a Phare, Saphard programok idején, még jóval az uniós csatlakozás előtt megkezdték a helyi építészeti megőrzését, rendelet alkotását stb. Az épületeken kívül a fészületeket, a szobrokat, de még a bádigos munkát is levédtek.

Jáhn Jánosné: Ők nem katolikusok, ezért ilyesmijük nincs.

Szarvas Irén: Az épületek ott vannak, ahogy a kapuk, oszlopok is.

dr. Szóts Zoltán: Az evangélikus értékek is ott vannak. Ha kevés is, attól még meg kellene védeni, mert különben eltűnik.

Szarvas Irén: Ő még készített fotókat a kovácsi templomról, ami egy külön falurész volt régen egy utcával, két oldalán épületekkel. Egykor a német települések saját erejükből építették fel ezt a templomot, ami már nincs. És a házakból is csak egy-kettő áll. A kanyarban egy pálinkafőző vállalkozás működik, de a többi rész már nem lakott.

Sziebert Éva: Mi történt ezzel a templommal, kérdezi.

Szarvas Irén: 2017-ben lebontották. Ez még Mayer Mihály püspök úr hivatali ideje alatt történt. Szent László tiszteletére szentelték fel.

dr. Szóts Zoltán: A középkorban Kovácsi önálló falu volt még és kovácsok lakták, ők építették a templomot. Életveszélyes volt, ezért le kellett bontani.

Szabó Béláné: Kérdezi, hogy miért nem próbálnak meg egyszerre egy kovácsolt kerítést felvenni.

Jáhn Jánosné: Elmondja, hogy ők éppen egy elkészítésén dolgoznak. Kapott egy helyről ígéretet, ahol ugyanaz a család él és még azelőtt is ők éltek ott, hogy a kerítés elkészült volna. Megígérték, hogy valaki felmegy a padlásra és előkerítik a számlát róla.

Szabó Béláné: Monogramot kellene keresni a kerítésen, mert náluk is az van némelyikben.

dr. Szóts Zoltán: Köhlerné Koch Ilona kiderítette, hogyan kerültek Ófaluba faesztergályosok. Eredetileg Cikórol kerültek át, ha jól emlékszik. Ófalun még él az a bácsi, aki esztergálta az oszlopokat, de már nem dolgozik. Ő még látta dolgozni egy bemutatót tartott. A szakirodalom így is említi, hogy bonyhádi típusú esztergált oszlop.

Jáhn Jánosné: Az ő házukban ófalusiak az oszlopok, ez egy 200 éves ház.

dr. Szóts Zoltán: Ahogy a pacsker, ez a téma is annyira unikális a sváb mesterek részéről, hogy érdemes utána járni. Az értéktárnak meg kellene valahogyan örökítenie. Elmondja, hogy ő egy Dódi becenevű embertől hallott nagyon sokat a bonyhádi díszkovácsolásról, aki maga is díszkovácsolt. Javasolja, hogy ne markoljanak túl sokat, mert akkor kevesebbet fognak. A Perczel Mór felterjesztést és a parkét a két ünnep között elkészíti. Egyeztet a fotózásról a Bonyhád összekötő programban.

Szarvas Irén: Javasolja, hogy mielőbb még novemberben egyeztessenek a polgármester asszonnyal, mert neki mindig előre tudnia kell, hogy tervezni tudjon.

dr. Szóts Zoltán: Kérdezi, hogy hány település tagja most a VÉB-nek.

Szarvas Irén: 13 település, Kakasddal együtt.

dr. Szóts Zoltán: Kérdezi, hogy az egyebek napirendi pontban van-e valakinek még tárgyalandó témája, kérdése, megállapítja, hogy ilyen nincs. A következő bizottsági

ülést majd a járvány függvényében tartják. Köszöni szépen mindenkinek a megjelenést és a munkát. Az ülést berekeszti.

Bonyhád, 2021. október 26.

dr. Szóts Zoltán
VÉB elnök

A jegyzőkönyvet készítette:

Szarvas Irén
bizottsági tag

Volgyesi Önkormányzatok Társulása
Bonyhád, Széchenyi tér 12. ☒ 7151 Bonyhád, Pf.: 56
☎ /Fax: 74/500-252; Mobil: 06-20/466-2277
Drótposta: vot7151@gmail.com
Honlap: www.vot.hu

JELENLÉTI ÍV

Völgységi Értéktár Bizottság ülésén

Bonyhád, 2021. október 26. (14 óra 30 perc)
(Városháza, 103. iroda)

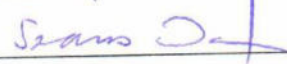
1. dr. Szóts Zoltán

2. Erős Beáta

_____

3. Jáhn Jánosné

4. Szarvas Irén

_____

5. Kult Imréné

_____

6. Szabó Béláné

7. Sebestyén Sarolta

_____

8. SZIEBERT ÉVA

9. _____

_____

10. _____

_____

11. _____

_____

12. _____

_____

13. _____

_____

14. _____

_____

15. _____

_____

16. _____

_____

17. _____

_____

18. _____

_____

19. _____

_____

20. _____

_____

Völgységi Önkormányzatok Társulása
Bonyhád, Széchenyi tér 12. ☒ 7151 Bonyhád, Pf.: 56
☎ /Fax: 74/500-252; Mobil: 06-20/466-2277
Drótposta: vot7151@gmail.com
Honlap: www.vot.hu

Tárgy: Meghívó
Ikt.sz.: 16/4-9/2021
Ügyintéző: Szarvas Irén

MEGHÍVÓ

Tisztelettel meghívom a **Völgységi Értéktár Bizottság (VÉB)** ülésére.

Az ülés ideje: **2021. október 26. kedd 14 óra 30 perctől**

helye: **Városháza, I. emeleti 103. sz iroda (Bonyhád, Széchenyi tér 12.)**

Az ülés napirendi pontjai:

- 1) Tájékoztatás a két ülés közötti eseményekről
- 2) Értékek felvétele
  - a) Váraljai Lakodalmas Kuglóf – Agrár-és élelmiszergazdaság – VÉB/87/A
  - b) Váraljai likas kalács – Agrár-és élelmiszergazdaság – VÉB/88/A
  - c) Váraljai tojásírás – Kulturális örökség – VÉB/89/E
  - d) Váraljai Tojásvásár – Kulturális örökség – VÉB/90/E
  - e) Váraljai menyasszonyviselet – Kulturális örökség – VÉB/91/E
  - f) Váraljai gyászviselet – Kulturális örökség – VÉB/92/E
- 3) A lebontott Kovácsi (Tevel) Szt. László katolikus templom VÉB/36/C katalógusszámon felvett érték átsorolása Kulturális örökség kategóriába: VÉB/36/E
- 4) Egyebek

Bonyhád, 2021. október 19.

Tisztelettel: dr. Szóts Zoltán sk.
a VÉB elnöke

*Javaslat a
Váraljai Lakodalmas Kuglóf
települési/tájegységi/ágazati¹
értéktárba történő felvételéhez*

Jáhn Jánosné

Készítette:
Jáhn Jánosné. (név)

..... (aláírás)
Váralja.2021.02.18. (település, dátum)
(P. H.)

---

¹ Kérjük, húzza alá a megfelelőt.

I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:
2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: Jáhn Jánosné
Levelezési cím: 7354 Váralja, Kossuth Lajos utca. 167
Telefonszám: 74/459-061
E-mail cím: telehaz@varalja.hu

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése: Váraljai Lakodalmas Kuglóf
2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása:²

☐ <u>agrár- és élelmiszergazdaság</u>	☐ egészség és életmód	☐ épített környezet
☐ ipari és műszaki megoldások	☐ <u>kulturális örökség</u>	☐ sport
☐ természeti környezet	☐ turizmus	

a szakterületi besorolás indokolása:

Emberi fogyasztásra alkalmas kézműves alkotás. Készítésének többszáz éves hagyománya van közösségi együttlétek alkalmával készítették, ez a hagyomány ma is tovább él.

3. A nemzeti érték a magyarországi együtt élő népekhez, az államalkotó tényezőként elismert nemzetiségekhez kapcsolódó érték:

igen
amely nemzetiség:³

nem

4. A nemzeti érték fellelhetőségének helye: Váralja Község

5. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik:

☐ <u>települési</u>	☐ <u>tájegységi</u>	☐ ágazati

amely értéktár neve: Váraljai Települési Értéktár, Völgységi Tájegységi Értéktár.

6. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása, a megjelölt szakterületi kategória indokolása (amennyiben nemzetiséghez kapcsolódó érték, a nemzetiségi vonatkozások, a nemzetiséghez való kötődés bemutatása):

² Egy szakterületenkénti kategória megjelölése lehetséges.

³ Kérjük, jelölje és nevezze meg, amennyiben magyarországi együtt élő népekhez, az államalkotó tényezőként elismert nemzetiségekhez kapcsolódó az érték.

Több mint kétszáz évvel ezelőtt a helyi magyar és a betelepült német lakosság komasági szintre emelte a lakosági kapcsolatot. Ennek következtében a kedvelt kalácskészítést a megszokott diós és mákos töltelék helyett fahéjas cukorral és mazsolával szórták meg. Csigaformára feltekerték és magasfalú cserép kuglófsütőbe sütötték meg. Ez egy drága keltészta volt ezért eleinte csak lakodalmakban készítették. Így maradt fent a neve lakodalmas kuglófként. Kedveltsége a mai napig megmaradt, ma már nem csak lakodalomba, hanem egyéb közösségi rendezvényeken is elkészül.

7. Indokolás az értéktárba történő felvétel mellett:

Ebben a formában és ízesítésben egyedülálló ma is kultikus jelentőségű. Lakodalmak és egyéb közösségi események elmaradhatatlan kísérője. Környékünkön ilyen formában sehol nem készítik.

8. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források):

<http://www.varalja.hu/start.php>

<https://www.google.com/search?q=atv+arch%C3%ADvum&oq=atv+ar&aqs=chrome.0.012j69i57j017.4052j0j15&sourceid=chrome&ie=UTF-8>

Hazahúzó című turisztikai műsorsorozat (ATV) Váralját bemutató része: 2014.08.09.

Kuglóf dagasztás DVD Váralja.2010.

Kuglóf dagasztás a táborban a Nagymányokiaknak 2011.

https://library.hungaricana.hu/hu/collection/helyi_lapok_TolnaMegyeiNepujsg_TolnaMegyeiNepujsg/

Tolna Megyei Népújság Archívum : 2006.06.26. 2016.06.28.2017.07.

9. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

III. MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja
2. A Htv. 1. § (1) bekezdés *m)* pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek

3. A javaslatban megadott adatok kezelésére, illetve a benyújtott teljes dokumentáció, - ideértve a csatolt dokumentumok, saját készítésű fényképek és filmek felhasználására is - vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat
4. A nem saját készítésű dokumentumok szerepeltetése esetén az adott dokumentum tulajdonosának hozzájáruló nyilatkozata a szabad felhasználásról

HOZZÁJÁRULÓ NYILATKOZAT FOTÓ HASZNÁLATÁHOZ

Alulírott BAYER KATA (An. neve: Székelykati Kata, szül. (hely, év, hó, nap) 1979.08.27; szig.sz.: 02414PM1) nyilatkozom arról, hogy a 9113, 4222, 4045 (számú) VÁNYKATI. LAKÓBÉLTÁRSASÁG -ot ábrázoló digitális fotó szerzője én vagyok.

Továbbá nyilatkozom arról, hogy a fent nevezett fotó internetes felületen történő megjelentetését, további elektronikus és nyomdai termékek előállításához történő korlátlan felhasználását a Völgységi Önkormányzatok Társulása, valamint tagönkormányzatai számára visszavonhatatlanul engedélyezem.

VÁNYKATI, 2021. 03 29.

Aláírás

VÁRALJAONLINE

VÁRALJA KÖZSÉG HIVATALOS HONLAPJA

WWW.VARALJA.HU

Váraljai Lakodalmos Kuglóf receptje

Hozzávalók:

- ♥ 80 dkg liszt,
- ♥ 3 dkg élesztő,
- ♥ 5 dkg vaj,
- ♥ 20 dkg cukor,
- ♥ 3 tojássárgája,
- ♥ 4 dl tej,
- ♥ 1 csipet só.

Töltelék

12 dkg cukor, 2 teáskanál fahéj, 1 teáskanál kakaó, fél csomag mazsola.

Elkészítés

Az élesztőt futassuk fel kevés langyos, cukros tejben, és a liszttel, a sóval és a folyamatosan hozzáadott tejjel dagasszuk jól ki. A vajat és a tojások sárgáját külön edényben dolgozzuk össze, és apránként adjuk hozzá a sima tésztához. Azután egy órát hagyjuk kelni, majd nyújtsuk ki. Szórjuk rá a fahéjas cukrot és a mazsolát. Tekerjük össze és igazítsuk a jól kizsírított kuglófformához.

Máté Béláné receptje alapján

Javaslat a

Váraljai Likaskalács

*települési/tájegységi/úgazati¹
értéktárba történő felvételéhez*

Jáhn Jánosné

Készítette:

Jáhn Jánosné (név)

..... (aláírás)

Váralja.2021.02.18.. (település, dátum)

(P. H.)

---

¹ Kérjük, húzza alá a megfelelőt.

I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:
2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: Jáhn Jánosné

Levelezési cím: 7354 Váralja, Kossuth. Lajos. utca. 167.

Telefonszám: 74/459-061

E-mail cím:

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése: Váraljai Likaskalács

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása:²:

☐ <u>agrár- és élelmiszergazdaság</u>	☐ egészség és életmód	☐ épített környezet
☐ ipari és műszaki megoldások	☐ <u>kulturális örökség</u>	☐ sport
☐ természeti környezet	☐ turizmus	

a szakterületi besorolás indokolása:

Emberi fogyasztásra alkalmas kézműves alkotás. Készítésének több száz éves hagyománya van közösségi együttlétek alkalmával készítették, ez a hagyomány ma is tovább él.

3. A nemzeti érték a magyarországi együtt élő népekhez, az államalkotó tényezőként elismert nemzetiségekhez kapcsolódó érték:

igen
amely nemzetiség:³

nem

4. A nemzeti érték fellelhetőségének helye: Váralja Község.

5. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik:

☐ <u>települési</u>	☐ <u>tájegységi</u>	☐ ágazati

amely értéktár neve: Váralja Települési Értéktár, Völgységi Tájegységi Értéktár.

6. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása, a megjelölt szakterületi kategória indokolása (amennyiben nemzetiséghez kapcsolódó érték, a nemzetiségi vonatkozások, a nemzetiséghez való kötődés bemutatása):

² Egy szakterületenkénti kategória megjelölése lehetséges.

³ Kérjük, jelölje és nevezze meg, amennyiben magyarországi együtt élő népekhez, az államalkotó tényezőként elismert nemzetiségekhez kapcsolódó az érték.

A likaskalácsot mindig a kenyérral együtt sütötték. ez egy egyszerű kelt tészta gyakran készítették főleg amikor sok nép jött össze valamilyen okból vagy kevésnek bizonyult a kenyér. Hosszú vékony tésztarudakat sodortak, és kerekperec formára igazították. Kemencében pirosra sütötték. Kiszedés után jól betakargatták, hogy visszagyöngüljön. Forró zsíros borsos tejfölös mártóba mártották és így fogyasztották. Ma is kedvelt tésztaféle akár családi körben akár közösségi programok idején.

7. Indokolás az értéktárba történő felvétel mellett:

Ez a régi hagyományos ételféleség maradjon bent a köztudatban.

8. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források):

<http://www.tolnainepujasag.hu/>

Tolnai Népújság Archívum: 2006.05.10.1968.

9. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

III. MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja
2. A Htv. 1. § (1) bekezdés m) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek
3. A javaslatban megadott adatok kezelésére, illetve a benyújtott teljes dokumentáció, - ideértve a csatolt dokumentumok, saját készítésű fényképek és filmek felhasználására is - vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat
4. A nem saját készítésű dokumentumok szerepeltetése esetén az adott dokumentum tulajdonosának hozzájáruló nyilatkozata a szabad felhasználásról

HOZZÁJÁRULÓ NYILATKOZAT FOTÓ HASZNÁLATÁHOZ

Alulírott BAYER KATALIN (An. neve: Szabó Katalin Katalin, szül. (hely, év, hó, nap) 1979. 08. 24; szig.sz.: 324168111) nyilatkozom arról, hogy a 02733, 02741, 02743, 02756 (számú) Libra b. kft. ot ábrázoló digitális fotó szerzője én vagyok.

Továbbá nyilatkozom arról, hogy a fent nevezett fotó internetes felületen történő megjelentetését, további elektronikus és nyomdai termékek előállításához történő korlátlan felhasználását a Völgységi Önkormányzatok Társulása, valamint tagönkormányzatai számára visszavonhatatlanul engedélyezem.

Vöröly., 2011. 03 30.

Aláírás

*Javaslat a
Váraljai tojásírás
települési/tájegységi/ágazati¹
értéktárba történő felvételéhez*

János Jánosné

Készítette:

(név)

..... (aláírás)

Váralja.2021.02.25. (település, dátum)

(P. H.)

---

¹ Kérjük, húzza alá a megfelelőt.

I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve: Jáhn Jánosné
2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: Jáhn Jánosné

Levelezési cím: 7354 váralja Kossuth. Lajos. utca. 167.

Telefonszám:74/459-061

E-mail cím: telehaz@varalja.hu

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése: Váraljai tojásírás
2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása:²:

☐ agrár- és élelmiszergazdaság	☐ egészség és életmód	☐ épített környezet
☐ ipari és műszaki megoldások	☐ <u>kulturális örökség</u>	☐ sport
☐ természeti környezet	☐ turizmus	

a szakterületi besorolás indokolása:

Váralja Községben a húsvéti ünnepkörhöz nagyon régi időtől fogva hozzátartozott a hímestojás készítése. Ezek között a minták között olyan is van ami Váraljáról került be a Nemzeti Múzeum gyűjteményébe (kereknapos vagy ferdenapos minta) A minták szakrális jelentésüket már elvesztették, de hagyomány megőrizte készítésük módját és ajándék jellegét.

3. A nemzeti érték a magyarországi együtt élő népekhez, az államalkotó tényezőként elismert nemzetiségekhez kapcsolódó érték:

igen
amely nemzetiség:³

nem

4. A nemzeti érték fellelhetőségének helye: Váralja

5. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik:

☐ <u>települési</u>	☐ <u>tájegységi</u>	☐ ágazati

amely értéktár neve: Váralja Települési Értéktár, Völgységi Tájegységi Értéktár.

² Egy szakterületenkénti kategória megjelölése lehetséges.

³ Kérjük, jelölje és nevezze meg, amennyiben magyarországi együtt élő népekhez, az államalkotó tényezőként elismert nemzetiségekhez kapcsolódó az érték.

6. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása, a megjelölt szakterületi kategória indokolása (amennyiben nemzetiséghez kapcsolódó érték, a nemzetiségi vonatkozások, a nemzetiséghez való kötődés bemutatása):

Húsvét közeledtével Váralján mindig hagyománya volt a tojásírásnak amit itt hímzésnek neveztek. Méhviasszal penna segítségével írták a szebbnél szebb mintákat a világos színű tyúktojásokra. Amikor már jó sok írott tojás összegyűlt hagymahéjat főztek nagy lábosban. Amikor kihűlt a lé óvatosan beletették az írott tojásokat. Ha tele volt a lábos lassan kezdték felmelegíteni, ezt óvatosan kellett csinálni nehogy túl hamar felmelegedjen a lé mert akkor a viasz elfolyt a tojáson és nem adta ki a mintát. Amikor már kellően megfestődött a tojás és lazult a viasz a felületén gyorsan kiszedték és kenderkóccal ledörgölték a maradék viaszt. Ezt a változatot ismerik és készítik a legtöbben. Kevésbé ismert a fordított tojásnak nevezett változat. Ezeket akkor készítették amikor a szép tojások elfogytak, de még nem volt elég az ajándéknak való. A csúnya, foltos, rücskös tojásokat megfestették a hagymahéjas lében utána megírták, majd ecetes vízzel lemaratták a fölösleges festéket. Ezekben az esetekben késsel kaparták le a viaszt a felületről. Azért, hogy a viasz leolvasztásával nehogy foltosodjanak a tojások. Régen nagypénteken a váraljai asszonyok legfontosabb tevékenysége a tojásírás volt. 18 évvel ezelőtt a Váraljai Hagymányórzó Egyesület asszonyai a tojásírás hagyományát megőrzendő kezdeményezésbe fogtak. Nem csak nagypénteken hanem az egész nagyhéten tojásírási bemutatókat tartottak és az érdeklődőknek gyakorlási lehetőséget biztosítottak. Ezekben az alkalmakon minden évben egyre többen tanulták meg a váraljai hímestojás készítését.

7. Indokolás az értéktárba történő felvétel mellett:

Ha már több mint háromszáz évig ez a kis település megőrizte ezt a szép hagyományát szeretnénk ha ez továbbra is megmaradna és a mai kisgyerekek is felnőttként örömet okozhassanak a saját készítésű hímestojásokkal az akkori gyermekeknek.

8. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források):

„Kultúránk kincseiből” Szekszárdi Filmklub 1964 Húsvétkor Váralján tojásírás.

Tolnatáj TV „Vendégségben” 2007.03.

Hogyan készül a Váraljai hímestojás? kis film. szereplő: Schmidt Károlyné Tóth Judit (szül:1929.) Felvétel készült (1986)

„Néprajzi értékeink” Duna Tv Hímestojások – Török Erzsébet (szül:1943) édesanyjának fotója is szerepel.

Videofelvétel Till Józsefnéről (szül 1930) Tojásírás közben 2016.

Tojásminta gyűjtemény Scmidt Károlyné Tóth Judit gyűjtése (1978)

Tojásminta gyűjtemény a Váraljai Hagyományörző Egyesület gyűjtésében 2000-től.

Csete Balázs. Faluról- falura, házról-házra. c. könyv

<http://www.tolnainepujtag.hu/>

Tolna Megyei Népújság 1989.03.25. Tojáshímzés és tojásvásár Váralján. Imrő Judit.

Tolnai Népújság 1990.04.17. Váraljai tojásosztás. Szabó Sándor.

Megyei Napló 2002.03.31. A kötőfékes minta a legrégebb Váralján. Scmidt Károlyné Tóth Judittal készült interjú. „mr”

Tolna Megyei Népújság Ahogy a váraljai hímestojás készül. „Hunyadi”

9. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

III. MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja
2. A Htv. 1. § (1) bekezdés *m)* pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek
3. A javaslatban megadott adatok kezelésére, illetve a benyújtott teljes dokumentáció, - ideértve a csatolt dokumentumok, saját készítésű fényképek és filmek felhasználására is - vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat
4. A nem saját készítésű dokumentumok szerepeltetése esetén az adott dokumentum tulajdonosának hozzájáruló nyilatkozata a szabad felhasználásról

HOZZÁJÁRULÓ NYILATKOZAT FOTÓ HASZNÁLATÁHOZ

Alulírott Bayar Wale (An. neve: Szele 'K. Wale VAKARI), szül. (hely, év, hó, nap) P. 1975.08.21; szig.sz.: 224148210) nyilatkozom arról, hogy a 01050, 01145, 01154 (számú) Váralja Tejipari -ot ábrázoló digitális fotó szerzője én vagyok.

Továbbá nyilatkozom arról, hogy a fent nevezett fotó internetes felületen történő megjelentetését, további elektronikus és nyomdai termékek előállításához történő korlátlan felhasználását a Völgységi Önkormányzatok Társulása, valamint tagönkormányzatai számára visszavonhatatlanul engedélyezem.

Váralja, 2021. 03. 31.

B1
Aláírás

Javaslat a
Váraljai Tojásvásár
települési/tájéegységi/ágazati¹
értéktárba történő felvételéhez

Jáhn Jánosné

Készítette:
Jáhn Jánosné (név)

..... (aláírás)
Váralja.2021.02.24.. (település, dátum)
(P. H.)

---

¹ Kérjük, húzza alá a megfelelőt.

I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:
2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: Jáhn Jánosné

Levelezési cím: 7354 Váralja Kossuth. Lajos. utca. 167.

Telefonszám: 74/459-061

E-mail cím: telehaz@varalja.hu

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése: Váraljai Tojásvásár
2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása:²:

☐ agrár- és élelmiszergazdaság	☐ egészség és életmód	☐ épített környezet
☐ ipari és műszaki megoldások	☐ <u>kulturális örökség</u>	☐ sport
☐ természeti környezet	☐ <u>turizmus</u>	

a szakterületi besorolás indokolása:

A kulturális örökséghez azért, mert több mint kétszáz év óta a református magyaroknál a húsvéti tojás ajándékot a 12 év alatti gyermekek a keresztanyaiktól húsvét vasárnap délután a magyardombon kapták meg. Ez a szokás mai napig él.

A turizmushoz azért, mert ezt a szokást máshol nem ismerik és az elszármazott váraljaiak gyakran hoznak vendéget erre a családi eseményre, a televízió és a sajtó valamilyen szinten minden évben tudósít az eseményről. Ez nagyon sok idegennek is érdekes és ezért látogat községünkbe. Ennek az eseménynek az érdekesebbé tételéhez a Községi Házban minden évben kiállítást szerveznek ami a tavaszhoz, a megújuláshoz és a húsvéthoz kötődik. Ilyenkor fotó művészek festőművészek munkái is láthatók.

3. A nemzeti érték a magyarországi együtt élő népekhez, az államalkotó tényezőként elismert nemzetiségekhez kapcsolódó érték:

igen
amely nemzetiség:³

nem

4. A nemzeti érték fellelhetőségének helye: Váralja

5. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik:

települési

tájegységi

ágazati

² Egy szakterületenkénti kategória megjelölése lehetséges.

³ Kérjük, jelölje és nevezze meg, amennyiben magyarországi együtt élő népekhez, az államalkotó tényezőként elismert nemzetiségekhez kapcsolódó az érték.

amely értéktár neve: Váraljai települési Értéktár, Völgységi Tájegységi Értéktár.

6. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása, a megjelölt szakterületi kategória indokolása (amennyiben nemzetiséghez kapcsolódó érték, a nemzetiségi vonatkozások, a nemzetiséghez való kötődés bemutatása):

Húsvéti szokások: régi hagyományos mintakincsű, méhviasszal írott, hagymahéjjal színezett hímestojások a jellegzetesen váraljaiak. Nagypénteken gyakran kalákában írták az asszonyok a tojásokat. Egy-egy asszony 30-40 keresztgyerekekkel is büszkélkedhetett, ezért mindenkinek sok hímezni valója volt. A szebbnél szebb hímesek húsvét vasárnapján délután a tojásvásáron kerültek kis gazdáikhoz, ilyenkor a Magyar-dombon gyűltek össze a gyermekes családok. Ebben a néhány órában beszélgettek, nótáztak karikáztak a lányok asszonyok. A férfiak beszélgettek és szervezkedtek a hétfő esti bálra. A fiú gyerekek koccintást játszottak a hímestojásokkal, a kislányok csere-beréltek. Ma is élő népszokásunk.

7. Indokolás az értéktárba történő felvétel mellett:

Szeretnénk ha ez a ma is élő hagyományunk nem veszne feledésbe.

8. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források):

<http://www.varalja.hu/start.php>

Dr. Andrásfalvy Bertalan: előszavából Schmidt Károlyné Tóth Judit hímestojás gyűjteményes kiadványához.

Csete Balázs: Faluról-falura, házról-házra című könyve 1939-ből.

1989.03.25-i újságcikk – Tolna Megyei Népújság Imrő Judit Tojáshímzés és tojásvásár Váralján.

Megyei Napló: 2002.03.31. A kötőfékes minta a legrégebbi Váralján. Schmidt Károlyné Tóth Judittal készült interjú. mr.

<http://www.tolnainepujasag.hu/>

Tolnai Népújság 1990.04.17. váraljai tojásosztás. Szabó. S.

Tolna megyei Népújság: Ahogy a Váraljai hímestojás készül. Hunyadi.

Tolna Megyei Népújság: Sok szépség a húsvéti kiállításon H.É. tudósítás.

„Kultúránk kincseiből” Húsvétkor Váralján. 1964. Készítette Szekszárdi Filmklub.

„Húsvétkor Váralján” színpadi koreográfia - Klamik Aranka – Váraljai táncsoport 1991.

Tolnatáj Tv műsoraiból: „Kultúrszoba”2005.03.29, 2010.

9. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

III. MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja
2. A Htv. 1. § (1) bekezdés *m)* pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek
3. A javaslatban megadott adatok kezelésére, illetve a benyújtott teljes dokumentáció, - ideértve a csatolt dokumentumok, saját készítésű fényképek és filmek felhasználására is - vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat
4. A nem saját készítésű dokumentumok szerepeltetése esetén az adott dokumentum tulajdonosának hozzájáruló nyilatkozata a szabad felhasználásról

HOZZÁJÁRULÓ NYILATKOZAT FOTÓ HASZNÁLATÁHOZ

Alulírott Bayer Klára (An. neve: Székely Klára, szül. (hely, év, hó, nap) Pécs 1979.08.21; szig.sz.: 22414844) nyilatkozom arról, hogy az ASCF 4124, 4882, 4885, 5344 (számú) Völgyesi Tejgyár-ot ábrázoló digitális fotó szerzője én vagyok.

Továbbá nyilatkozom arról, hogy a fent nevezett fotó internetes felületen történő megjelentetését, további elektronikus és nyomdai termékek előállításához történő korlátlan felhasználását a Völgyesi Önkormányzatok Társulása, valamint tagönkormányzatai számára visszavonhatatlanul engedélyezem.

Völgyesi, 2021. 06 06.

Aláírás

Javaslat a

Váraljai Menyasszonyi Viselet

települési/tájegységi/ágazati¹

értéktárba történő felvételéhez

Jáhn Jánosné

Készítette:
Jáhn Jánosné (név)

..... (aláírás)

Váralja.2021.02.18.. (település, dátum)

(P. H.)

---

¹ Kérjük, húzza alá a megfelelőt.

I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:
2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: Jáhn Jánosné

Levelezési cím: 7354 Váralja, Kossuth. Lajos. utca. 167.

Telefonszám:74/459-061

E-mail cím:telehaz@varalja.hu

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése: Váraljai Menyasszonyi Viselet (1934)
2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása:²:

☐ agrár- és élelmiszergazdaság	☐ egészség és életmód	☐ épített környezet
☐ ipari és műszaki megoldások	☐ <u>kulturális örökség</u>	☐ sport
☐ természeti környezet	☐ turizmus	

a szakterületi besorolás indokolása:

A Váraljai magyar menyasszony viselete a régi időktől fogva színes volt. A bemutatott öltözék képviseli a régi és az újabb divatközi átmenetet. A 30-as -50-es évek között sok menyasszonyt öltöztettek hasonló módon.

3. A nemzeti érték a magyarországi együtt élő népekhez, az államalkotó tényezőként elismert nemzetiségekhez kapcsolódó érték:

- igen
amely nemzetiség:³

- nem

4. A nemzeti érték fellelhetőségének helye: Joó Imréné Váralja Kossuth. Lajos. utca. 137. Nagyított fotó a Váraljai Népművészeti Házban.

5. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik:

- települési
- tájegységi
- ágazati

amely értéktár neve: Váralja Települési Értéktár, Völgységi Tájegységi Értéktár.

6. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása, a megjelölt szakterületi kategória indokolása (amennyiben nemzetiséghez kapcsolódó

² Egy szakterületenkénti kategória megjelölése lehetséges.

³ Kérjük, jelölje és nevezze meg, amennyiben magyarországi együtt élő népekhez, az államalkotó tényezőként elismert nemzetiségekhez kapcsolódó az érték.

érték, a nemzetiségi vonatkozások, a nemzetiséghez való kötődés bemutatása):

A mellékelt fotón látható ruha Szösz Sándorné Szül: Újhelyi Erzsébet esküvői ruhája készült 1934 október-november hónapban. A ruhát Újhelyi Jánosné szül: Szabó Erzsébet varrta lányának. Az esküvő 1934.december. 13-án volt. A viselet anyagában virágosszövésű barackszínű selyem, széles obligációs díszítéssel. A kötényt és a felsőrészt rövid rojtok díszítik. A Felsőrész az akkor divatos sálgalléros nyakban magas betéttel záródó irányt követi. A kor divatja szerint már fátylas, mirtuszos menyasszonyi koszorú tartozik hozzá.

7. Indokolás az értéktárba történő felvétel mellett:

Az 1930-as évek közepétől a terno viseletet felváltotta a divatosabb vastag selyem anyagból készült viselet amelyen már pántlikák és súlytások helyett az obligációs díszítés jelent meg. Ebből az időből sok fotó maradt fent községünkben, de bemutatható élő anyag talán ez az egyetlen egy. Letisztult formája és eleganciája ma is kellemes látványt nyújt, kár lenne ha feledésbe menne.

8. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források):

9. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

III. MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja
2. A Htv. 1. § (1) bekezdés *m*) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek
3. A javaslatban megadott adatok kezelésére, illetve a benyújtott teljes dokumentáció, - ideértve a csatolt dokumentumok, saját készítésű fényképek és filmek felhasználására is - vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat
4. A nem saját készítésű dokumentumok szerepeltetése esetén az adott dokumentum tulajdonosának hozzájáruló nyilatkozata a szabad felhasználásról

HOZZÁJÁRULÓ NYILATKOZAT FOTÓ HASZNÁLATÁHOZ

Alulírott SZÜCS CSABA (An. neve: VARGA IBOLYA, szül. (hely, év, hó, nap) 1981-05-14; szig.sz.: 453305MA) nyilatkozom arról, hogy a 100-4924-100-4932 (számú) VÁRALJAI MENYASSZOMTI VISELET 1934-BŐL ot ábrázoló digitális fotó szerzője én vagyok.

Továbbá nyilatkozom arról, hogy a fent nevezett fotó internetes felületen történő megjelentetését, további elektronikus és nyomdai termékek előállításához történő korlátlan felhasználását a Völgységi Önkormányzatok Társulása, valamint tagönkormányzatai számára visszavonhatatlanul engedélyezem.

VÁRALJA, ²⁰¹⁸2015. XIV. SZÉKES 2.

Aláírás

Javaslat a
Váraljai gyászviselet
települési/tájegységi/ágazati¹
értéktárba történő felvételéhez

Készítette:

Jáhn Jánosné (név)

Jáhn Jánosné..... (aláírás)

Váralja.2021.02.19. (település, dátum)

(P. H.)

---

¹ Kérjük, húzza alá a megfelelőt.

I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: Jáhn Jánosné

Levelezési cím: 7354 Váralja, Kossuth. Lajos. utca. 167.

Telefonszám: 74/459-061

E-mail cím: telehaz@varalja.hu

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése: Váraljai gyászviselet

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása:²:

☐ agrár- és élelmiszergazdaság	☐ egészség és életmód	☐ épített környezet
☐ ipari és műszaki megoldások	☐ <u>kulturális örökség</u>	☐ sport
☐ természeti környezet	☐ turizmus	

a szakterületi besorolás indokolása:

Az I. világháború idejéből ilyen öltözet nem maradt fenn településünkön. A gyász megéléséhez már akkor hozzákezdtek amikor még nem tudták biztosan a haláleset tényét. A ruha elkészítésének idején felkészültek a rossz hírre.

3. A nemzeti érték a magyarországi együtt élő népekhez, az államalkotó tényezőként elismert nemzetiségekhez kapcsolódó érték:

igen
amely nemzetiség:³

nem

4. A nemzeti érték fellelhetőségének helye: Váralja Népművészeti Ház

5. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik:

☐ <u>települési</u>	☐ <u>tájegységi</u>	☐ ágazati

amely értéktár neve: Váralja Települési Értéktár, Völgységi Tájegységi Értéktár.

6. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása, a megjelölt szakterületi kategória indokolása (amennyiben nemzetiséghez kapcsolódó érték, a nemzetiségi vonatkozások, a nemzetiséghez való kötődés bemutatása):

A női gyászviselet tulajdonosa és egyben készítője Dózsa Jánosné, szül: Csapó Erzsébet

² Egy szakterületenkénti kategória megjelölése lehetséges.

³ Kérjük, jelölje és nevezze meg, amennyiben magyarországi együtt élő népekhez, az államalkotó tényezőként elismert nemzetiségekhez kapcsolódó az érték.

(1880) volt. A viselet az első világháború idején készült (1916-1917). Ekkor ugyanis Dózsa János az olaszországi frontokon szolgált katonaként, ahol a harcok során találat érte. Katonai kórházba került, s onnan írta meg feleségének, hogy a lőtt sérülés miatt megoperálják. Mivel Dózsa Jánosné több értesítést nem kapott férje hogyléte felől, ezért felkészült a legrosszabbra: nekiállt megvarrni az ünnepi gyászruháját. Úgyesen szabott, varrt így a viselet minden darabját saját kezűleg készítette.

Megjegyzés: később Dózsa János nagyon sántán (egyik lába a műtét során rövidebb lett), de életben hazajutott és 86 évesen halt meg Váralján. Dózsa Jánosné 101 évesen hunyt el 1981-ben.- írta : Klamik Aranka, unoka.

A ruha fekete, anyagában mintás vékony selyemből készült. A szoknya bélése az akkori szokásoknak megfelelően piros vászon anyag, 15cm szélességben. Dísztése egyszerű, fekete obligáció valamint világoskék zsinórdísz. A kötény és a fölsőrész ugyanebből az alapanyagból készült visszafogott díszítéssel.

7. Indokolás az értéktárba történő felvétel mellett:

Az öltözet értékét növeli, hogy bár elkészítették, soha nem került sor a viselésére, ezért hűen tükrözi az adott kor divatját. Mai tudásunk szerint több ilyen viselet nem található településünkön.

8. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források):

Váralja népművészeti Ház, CD lemez, fotó anyag.

9. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

III. MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja
2. A Htv. 1. § (1) bekezdés *m*) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek
3. A javaslatban megadott adatok kezelésére, illetve a benyújtott teljes dokumentáció, - ideértve a csatolt dokumentumok, saját készítésű fényképek és filmek felhasználására is - vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat
4. A nem saját készítésű dokumentumok szerepeltetése esetén az adott dokumentum tulajdonosának hozzájáruló nyilatkozata a szabad felhasználásról

HOZZÁJÁRULÓ NYILATKOZAT FOTÓ HASZNÁLATÁHOZ

Alulírott SZÜCS CSABA (An. neve: VARGA IBOLYA, szül. (hely, év, hó, nap) 1981-05-14; szig.sz.: 453305MA) nyilatkozom arról, hogy a 100-4924-100-4932 (számú) VÁRAJDI MENYASSZOMI VISELET 1934-BŐL VÁRALJAI GYALOG VISELET ot ábrázoló digitális fotó szerzője én vagyok.

Továbbá nyilatkozom arról, hogy a fent nevezett fotó internetes felületen történő megjelentetését, további elektronikus és nyomdai termékek előállításához történő korlátlan felhasználását a Völgységi Önkormányzatok Társulása, valamint tagönkormányzatai számára visszavonhatatlanul engedélyezem.

VÁRALJA, 2018. AUGUSZTUS 2.
2015.

Aláírás

